

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Kjennskogen drift AS
Skauvn. 19
3961 STATHELLE

Seksjon for kulturarv

Vår dato: 14.01.2021
Deres dato:
Vår referanse: 20/25910-10
Deres referanse:
Vår saksbehandler: Line Grindkåsa

Oversendelse av rapport fra arkeologisk registrering - Kjennskogen råstoffutvinning - gbnr. 25/17 m.fl. - Porsgrunn kommune

Innledning

I forbindelse med ovenfor nevnte plan har det regionale kulturminnevernet i Vestfold og Telemark fylkeskommune gjennomført en arkeologisk registrering. Det ble påvist automatisk fredete kulturminner, se vedlagte rapport.

Vi gjør oppmerksom på at området vi har undersøkt, etter deres ønske, er av en mindre utstrekning enn det som fulgte varsel om oppstart av reguleringsplanarbeidet. Vi legger til grunn at det er det reduserte arealet som følger arbeidet frem til ferdig plan.

Vestfold og Telemark fylkeskommune kan ikke gi en endelig uttale til reguleringsplanforslaget før forholdet til de automatisk fredete kulturminnene er avklart.

Vi ber dere ha dialog med oss i den videre planprosessen, se kontaktinformasjon til slutt i brevet.

Kulturminner i planområdet

I planområdet ligger følgende automatisk fredede kulturminner:

- Id 273190

Kulturminnet vitner om bosetting og bruk av området i forhistorisk tid. Se vedlagte sosi-fil.

Hensynssoner

Alle automatisk fredete kulturminner har en nasjonal verneverdi og skal primært bevares. Automatisk fredete kulturminner skal vises som hensynssone d i plankartet (jf. plan- og bygningsloven (pbl) §§ 12-6 og 11-8 d). Avgrensingen av hensynssone d tilsvarer sikringssonen til kulturminnet (jf. kulml § 6). Hensynssone d skal fremstilles med sosi-kode H730_#.

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Vi gjør oppmerksom på at en hensynssone d ikke vil være tilstrekkelig for å ta vare på kulturminnet og dets kontekst. Hensynssone d må av den grunn omgis av en hensynssone c som fungerer som en buffer for kulturminnet (jf. pbl § 11-8 c). Denne skal fremstilles med sosi-kode H570_#. Den geografiske avgrensingen av hensynssone c skal skje i samråd med regional kulturminneforvaltning, og vi legger ved en sosi-fil som viser vår vurdering av utforming av en slik sone. Vi ber om at dere eventuelt tar kontakt med oss for å avklare utstrekning i god tid før planen legges ut til offentlig ettersyn.

Begge hensynssoner skal følges av bestemmelser som sikrer kulturminnet (jf. pbl § 12-7).

Mulighet for dispensasjon

Om det viser seg at et automatisk fredet kulturminne ikke kan sikres gjennom planen, kan det søkes om dispensasjon fra kulturminneloven. Eventuell tillatelse til inngrep innhentes i forbindelse med at planen legges ut til offentlig ettersyn, og må være grunnet i vesentlige samfunnsmessige hensyn. Tillatelse må foreligge før planen kan egengodkjennes av kommunen. Søknad sendes Vestfold og Telemark fylkeskommune, som har dispensasjonsmyndighet.

Om det blir innvilget dispensasjon, vil det vanligvis stilles vilkår om en arkeologisk utgravning før tiltak i planen blir realisert. Dette vilkåret skal innarbeides i reguleringsbestemmelsene. Utgifter til en slik utgravning bæres av tiltakshaver (jf. kulml § 10).

Vi gjør oppmerksom på at det må påregnes noe saksbehandlingstid ved behandling av dispensasjonssøknader.

Meldeplikt

Vi gjør oppmerksom på meldeplikten etter kulturminneloven § 8 annet ledd. Vi anbefaler at meldeplikten innarbeides i fellesbestemmelsene i reguleringsplanen med denne teksten:

Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på et automatisk fredet kulturminne på en måte som nevnt i kulturminneloven § 3 første ledd, skal melding etter første ledd sendes med det samme og arbeidet straks stanses i den utstrekning det kan berøre kulturminnet. Vedkommende myndighet avgjør snarest mulig – og senest innen tre uker fra det tidspunkt melding er kommet fram til vedkommende myndighet – om arbeidet kan fortsette og vilkårene for det. (...)

Meldeplikten oppstår når det oppdages automatisk fredete kulturminner som ikke var kjent på forhånd. Bestemmelsen legger et klart ansvar på tiltakshaver om å følge stanse- og meldeplikten. Tiltakshaver skal forsikre seg om at de som utfører arbeidet på stedet er kjent med stanse- og meldeplikten, men det er tiltakshaver selv som står ansvarlig for at fredete kulturminner ikke skades. Vestfold og Telemark fylkeskommune er rette adressat for en eventuell melding.

Regnskap og faktura

Vi viser til vedlagte regnskap, og ber om at det blir betalt for undersøkelsen som er gjennomført. Faktura oversendes separat.

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10, Skien
Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no

Vestfold og Telemark

FYLKESKOMMUNE

Vurdering

Reguleringsplanforslaget er i konflikt med ett automatisk fredet kulturminne, og forholdet til dette må være avklart før planen kan egengodkjennes av kommunen. Vi ber om at det tas kontakt med oss i god tid før planen legges ut til offentlig ettersyn for å diskutere alternative løsninger som kan ivareta både tiltakshavers og kulturminneforvaltningens interesser, og for å avklare utstrekning av hensynssone.

Med hilsen

Terje Gansum
Seksjonsleder

Line Grindkåsa
Arkeolog/rådgiver
line.grindkasa@vtfk.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.

Vedlegg:

- Rapport
- Regnskap
- Timeliste og kjørebok

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Kjennskogen drift AS		Skauvn. 19	3961 STATHELLE

Kopimottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
PORSGRUNN KOMMUNE		Postboks 128	3901 PORSGRUNN
KULTURHISTORISK MUSEUM		Postboks 6762 St. Olavs plass	0130 OSLO
Feste Landskap	Aslaug Norendal	Postboks 120,	3905 PORSGRUNN

Postadresse:
Postboks 2844
3702 Skien

Besøksadresse:
Fylkesbakken 10, Skien
Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Sentralbord:
35 91 70 00
post@vtfk.no

Org. no.:
821 227 062

vtfk.no

Rapport arkeologisk registrering 2020

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Kjennskogen råstoffutvinning

Saksnummer:	20/25910	Prosjektnummer:	20/6307
Kommune:	Porsgrunn	Gnr./Bnr.:	25/17 m.fl.
Rapportdato:	07.01.2021	Rapportansvarlig:	Anne Margrethe Scheffler

Tiltakshaver:	Kjennskogen drift AS
Adresse:	Skauvn. 19, 3961 Stathelle
Fakturaadresse:	Skauvn. 19, 3961 Stathelle

Registrering utført dato:	03.11.-05.11. og 09.11.-11.11.2020	Ved:	Frode Svendsen og Anne Margrethe Scheffler
Rapport utført dato:	12.11.2020, 05.-07.01.2021	Ved:	Anne Margrethe Scheffler

Undersøkelsestype®:	Overflateregistrering	X	
	Prøvestikking	X	
	Maskinell sjakting		
	Georadarundersøkelse (GPR)		
	Maskinell utsjekk av data fra GPR		
	Metallsøk		
	Overvåkning		

Resultater:	Kulturminnetype	Askeladden-ID	Kjent fra før / Nyregistrert
Automatisk fredete kulturminner:	Bosetning-aktivitetsområde	273190	Nyregistrert
Nyere tids/andre kulturminner:			
Naturvitenskapelige prøver sendt til analyse:			
Faglige konklusjoner:	Det er registrert ett automatisk fredet kulturminne innenfor planområdet.		

Antall timeverk:	107,5
Merknader:	

Forsidebilde: Steinbruddet sett fra Slottås. Tatt mot N. Fotograf: Anne Margrethe Scheffler.

Innhold

1. Bakgrunn og sammendrag	4
1.1. Sakens bakgrunn	4
1.2. Sammendrag	4
2. Tidsrom og bemanning	4
3. Området	6
3.1. Terrenget	8
3.2. Tidligere registrerte kulturminner	9
4. Metodebeskrivelse	10
4.1. Visuell overflateregistrering	10
4.2. Prøvestikking	10
4.3. Innmåling og dokumentasjon	10
4.1. Datering	10
4.1.1. Typologisk datering	11
4.1.2. Strandlinjedatering	11
5. Undersøkelsen	13
5.1. Gjennomføring	13
Overflateregistrering	13
5.1.1.	13
5.1.2. Prøvestikking	14
6. Resultater og tolkninger	15
6.1. Automatisk fredete kulturminner	15
6.1.1. ID 273190 - bosetning-aktivitetsområde fra steinalder	15
7. Konklusjon	18
8. Vedlegg	19
8.1. Figurliste	19

1. Bakgrunn og sammendrag

1.1. Sakens bakgrunn

I forbindelse med at Feste Grenland AS på vegne av Kjennskogen drift AS varslet oppstart om planarbeid med detaljregulering for deler av eiendommene gnr./bnr. 25/17, 23/1 og 23/2 ved Langangen i Porsgrunn kommune, gjennomførte Vestfold og Telemark fylkeskommune en arkeologisk registrering i planområdet i perioden 03.-11.11.2020.

Formålet med planarbeidet er å tilrettelegge for et område for masseforvaltning med uttak av Larvikitt. Forslagsstiller ønsker samtidig at planen skal tilrettelegge for et anlegg som kan gjenvinne asfalt og betong, samt mellomagre og behandle overskuddsmasse og tilby ferdig godkjente materialer til bygg og anleggsmarkedet på returtransport.

Planområdet var opprinnelig på ca. 150 daa og er i gjeldende kommuneplan avsatt til råstoffutvinning og til LNF-område. Reguleringsplanforslaget er i hovedsak i tråd med kommuneplanen.

1.2. Sammendrag

Registreringen ble gjennomført ved overflater registrering og prøvestikking.

Det ble registrert totalt ett automatisk fredet kulturminne innenfor planområdet. Lokaliteten er et bosetning- aktivitetsområde fra steinalder og har Askeladden-ID 273190, se figur 1.

2. Tidsrom og bemanning

Undersøkelsen var budsjettert til 270 timer, fordelt på forarbeid, feltarbeid og etterarbeid. Registreringen ble utført av arkeologene Frode Svendsen og Anne Margrethe Scheffler i perioden 03.-11.11.2020.

Planområdet ble endret etter at budsjettet ble sendt ut. Et større område med godt potensial for funn av automatisk fredete kulturminner ble tatt ut av planen, mens et litt mindre ble tatt inn. Endringen av planområdet medførte at det ikke ble nødvendig å bruke like mye tid i felt som det opprinnelig var budsjettert med.

I og med at det bare ble gjort funn av ett automatisk fredet kulturminne ble det følgelig også brukt en god del mindre tid til etterarbeid enn det det var åpning for i budsjettet.

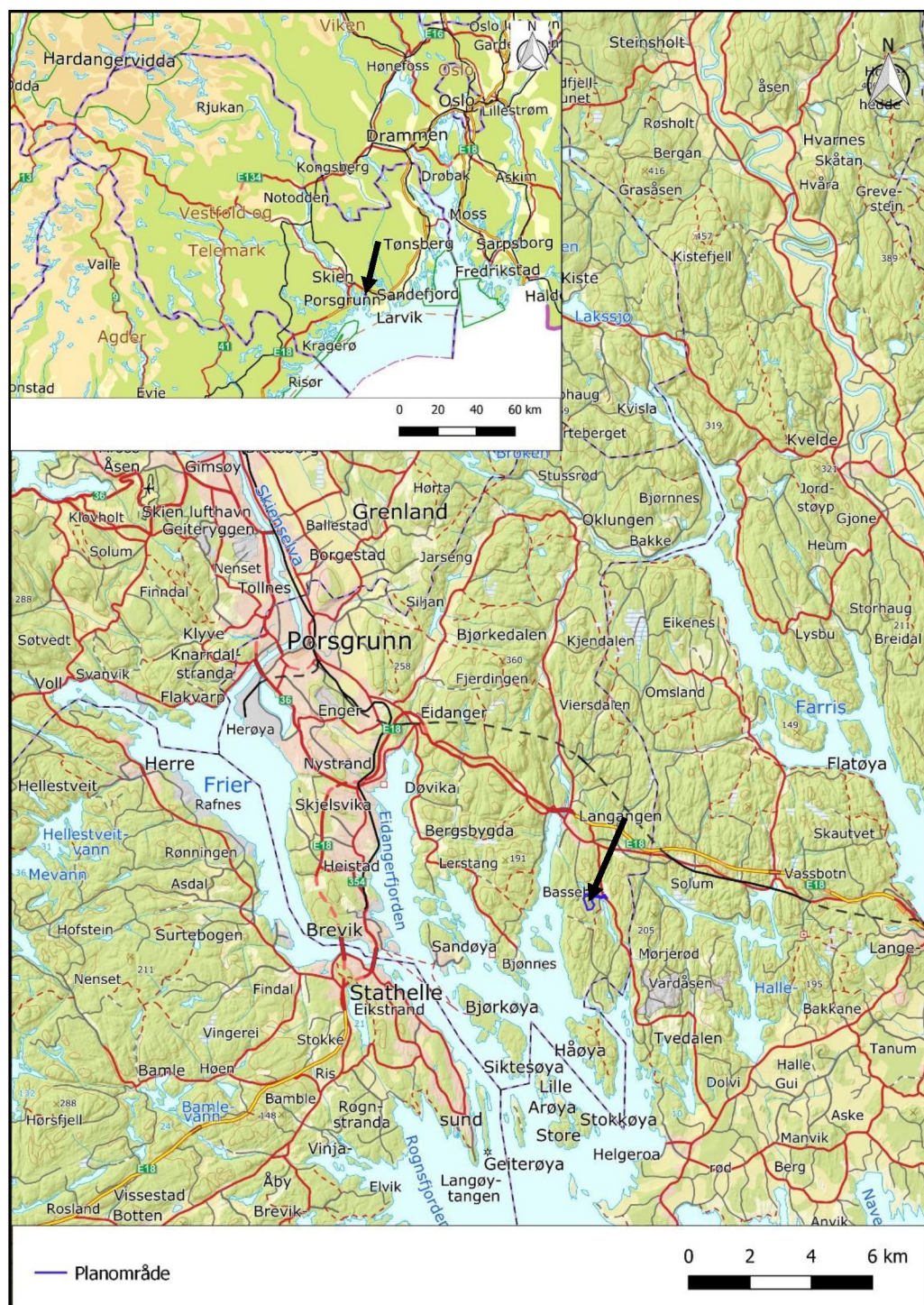
Totalt ble det brukt 107,5 timeverk.

Figur 1. Planområdet med det automatisk fredete kultrummet ID 273190 – bosetning-aktivitetsområder fra steinalder avmerket. ID 273190 vises her med sirkingssone (gult felt).

3. Området

Planområdet ligger sørøst i Porsgrunn kommune, om lag 12 km i luftlinje sørøst fra Porsgrunn sentrum og 3 km sør-sørøst for Langangen. Området omfatter et større utmarksareal av gbnr. 25/17 med tilhørende adkomstvei fra fv. 2980. Det har tidligere vært drevet stein- og masseuttak i deler av planområdet.

Figur 2. Planområdets plassering i Vestfold og Telemark fylke (lite kart) og i Porsgrunn kommune (stort kart).

Figur 3. Planområdet og omegn.

3.1. Terrenget

Planområdet domineres av åskammen «Slåttås». I store deler av planområdet, på østsiden av Slåttås, har det tidligere vært drevet masseuttak, noe landskap og terreng bærer tydelig preg av. Bergkoller er sprengt vekk og forsenkninger er fylt igjen og planert ut, noe som følgelig har endret den opprinnelige topografien. Hogst med moderne hogstmaskiner har også ført til terrenginngrep i form av dype kjørespor og mindre masseuttak brukt til midlertidige driftsveier. I østre del av planområdet, der terrenget er noe mer "intakt", dominerer en langstrakt, nord-sør-orientert og småkuperte bergrygg, med stedvis bratte skråninger ned mot en smal dalgang i øst. Det er ikke tatt ut masser på vestsiden av Slåttås. Her skrår terrenget svært bratt nedover mot vest, men har enkelte større og mindre terrasser helt i sørvest. Søndre del av planområdet har antagelig vært dyrket eller blitt brukt som beitemark. Her står det fremdeles skog.

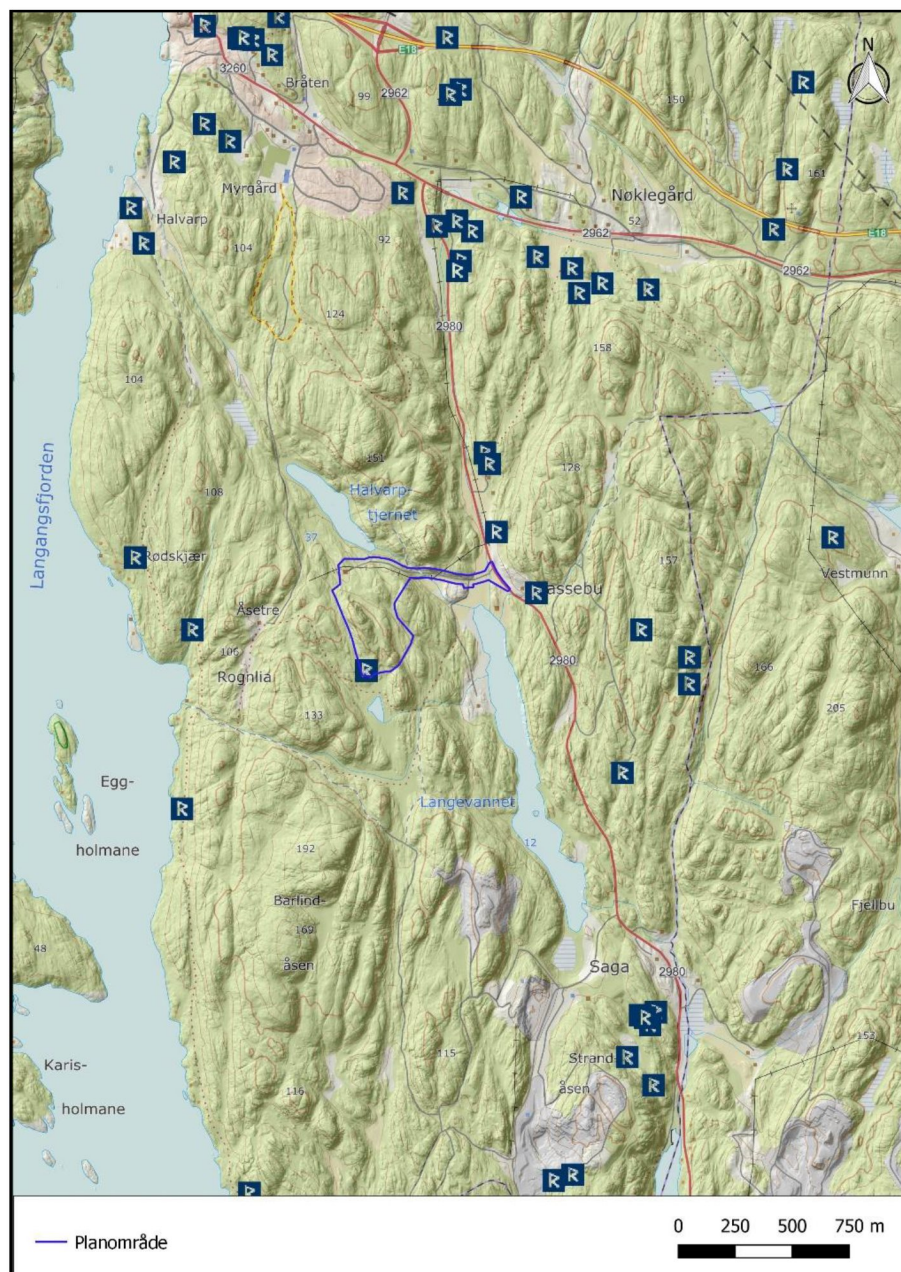

Figur 4. Terrengbeskrivelser. Øverst: fra det gamle steinbruddet. Betydelige mengder masse er tatt ut. Tatt mot S og NNV. Midten til venstre: flere steder er terrenget fylt ut og planert. Tatt mot SV. Midten til høyre: østre del av planområdet er blitt hugget i nyere tid. Hogstmaskinene har satt spor i terrenget. Tatt mot SSØ. Nederst til venstre: smal dalgang i østre del av planområdet. Tatt mot S. Nederst til høyre: i sørvestre del av planområdet er det ikke hugget. Det er mulig at flater i dette området kan ha blitt brukt som gress- eller beitemark. Tatt mot SØ.

3.2. Tidligere registrerte kulturminner

Det er ikke tidligere registrert automatisk fredete kulturminner inne i planområdet, men det er kjent flere slike i nærheten, se figur 5. Området rundt Langangen er spesielt rikt på bosetnings-aktivitetsområder fra steinalder og flere av disse er blitt utgravd av Kulturhistorisk museum i Oslo. Det også kjent to gravfelt fra jernalder ved Bassebu, ca. 500 meter nordøst og øst for planområdet.

For ytterligere informasjon om kulturminner i nærområdet, se www.kulturminnesok.no.

Figur 5. Kart som viser kjente kulturminner i nærhet til planområdet, markert med rune-R. Svært mange av markeringene viser til bosetning-aktivitetsområder fra steinalder. Ved Bassebu på østsiden av fv 2980 ligger det også to gravfelt fra jernalder. Markeringen sør i planområdet viser til lokaliteten som ble påvist i forbindelse med undersøkelsen.

4. Metodebeskrivelse

Registreringene ble utført ved hjelp av følgende metoder:

4.1. Visuell overflateregistrering

Visuell overflateregistrering benyttes for å påvise kulturminner som er synlige på overflaten. Metoden foregår ved søk gjennom terrenget for å påvise f.eks. gravminner, rydningsrøyser, kullgroper, fangstgroper og strukturer som er menneskeskapte. Jordbor benyttes for å sondere etter for eksempel kull eller steinstrukturer i undergrunnen.

4.2. Prøvestikking

Prøvestikk med spade er en metode som benyttes for å kunne påvise spor etter bosetning og aktivitetsområder i steinbrukende tid; det vil si først og fremst steinalder, men også bronsealder. Man åpner et område på ca. 40 x 40 cm, fjerner torva og graver ned til steril/uberørt grunn. Massene blir såldet i såld med 5 mm maskevidde, helst med bruk av vann, slik at eventuelle funn blir fanget opp. Stikkene graves i områder hvor undergrunn, topografi og eventuelt funnhistorikk tilsier sannsynlighet for bosetning i forhistorien.

Manuell prøvestikking kan også benyttes for å påvise eldre dyrkningslag i områder hvor det av ulike årsaker ikke er umiddelbart aktuelt å bruke gravemaskin, for eksempel i tett skog eller ved antatt gamle seteranlegg i fjellet. Metoden brukes også i forbindelse med undersøkelse av kullgroper, kullmiler, tjæremiler og lignende kulturminner. I disse tilfellene er det først og fremst profilen, massenes karakter og en eventuell kullprøve som gir informasjon om kulturminnet, og det er derfor ikke nødvendig å sålde massene.

4.3. Innmåling og dokumentasjon

Innmåling av prøvestikk og kulturminne ble gjort med Altus CPOS og ArcPad programvare.

Kulturminnet ble beskrevet og fotografert.

4.1. Datering

Det finnes ulike metoder for å aldersbestemme et kulturminne: typologisk datering, C14-datering og strandlinjedatering. Alderen bestemmes gjerne til en hovedperiode med underperiode. Tabellen under viser periodeinndelingen vi bruker i Øst-Norge.

Tabell 1. Periodeinndeling i Øst-Norge, basert på oversikt etter Reitan og Persson (red.) 2014¹.

Hovedperiode	Underperiode	Fase / forkortelse	Årstall (kalibrert alder)
Mesolitikum (eldre steinalder)	Tidligmesolitikum	Fase 1 / Fosnafasen	9500 – 8300 f. Kr.
	Mellommesolitikum	Fase 2 / Tørkopfasen	8300 – 6350 f. Kr.
	Senmesolitikum	Fase 3 / Nøstvedtfasen	6350 – 4650 f. Kr.
		Fase 4 / Kjeøyfasen	4650 – 3800 f. Kr.
Neolitikum (yngre steinalder)	Tidligneolitikum	TN	3800 – 3300 f. Kr.
	Mellomneolitikum A	MNA	3300-2700 f. Kr.
	Mellomneolitikum B	MNB	2700-2300 f. Kr.
	Senneolitikum	SN	2300-1700 f. Kr.
Bronsealder	Eldre bronsealder	EBA	1700-1100 f. Kr.
	Yngre bronsealder	YBA	1100-500 f. Kr.
Eldre jernalder	Førromersk jernalder	FRJA	500 f. Kr – 0 Kr.f.
	Romertid	RT	0 Kr. f – 400 e. Kr.
	Folkevandringstid	FVT	400 – 550 e. Kr.
Yngre jernalder	Merovingertid	MT	550 – 800 e. Kr.
	Vikingtid	VT	800 – 1030 e. Kr.
Middelalder	-	MA	1030 – 1537 e. Kr.

4.1.1. Typologisk datering

Typologi er, innenfor arkeologien, en metode for relativ datering av arkeologiske funn. Metoden går ut på å ordne funn i rekkefølge basert på materiale, form eller andre attributter. Denne måten å datere gjenstander på er basert på prinsippet om at gjenstander fra en gitt periode på et gitt sted har gjenkjennelige og bestemte attributter; at de er typiske for kulturen eller samfunnet som produserte dem. Et annet viktig prinsipp er at stilarter forandrer seg gradvis over tid. Dette vil si at gjenstander som er produsert samtidig vil være like, mens gjenstander som er produsert med mange århundrers mellomrom vil være ulike. Slik kan man sortere funn etter hvor like de er, og på denne måten bygge opp en relativ kronologi for et område.

4.1.2. C14-datering

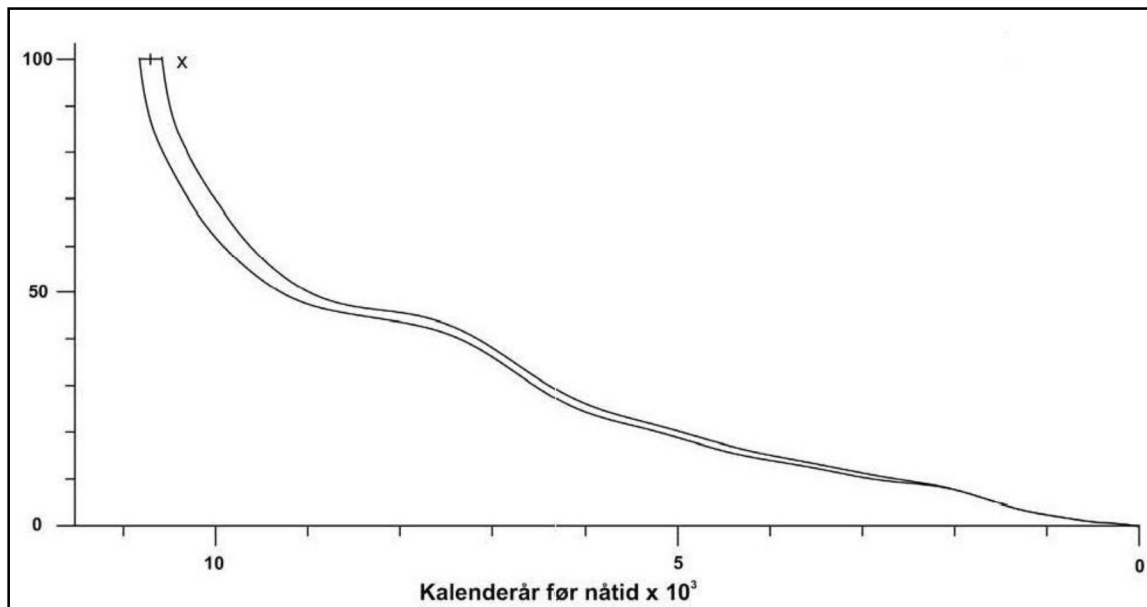
I en del tilfeller er det nødvendig å datere mer nøyaktig. Dette gjøres oftest ved hjelp av radiokarbondatering (C14-datering); det vil si naturvitenskapelige analyser av kullprøver som er tatt ut under feltarbeidet. Metoden bygger på det radioaktive ¹⁴C karbonet som finnes i levende organisk materiale. Så lenge dyr og planter lever opprettholdes det et stabilt nivå av ¹⁴C, men når disse dør avtar mengden med en halveringstid på ca. 5700 år. Ved å måle restinnholdet av ¹⁴C er det derfor mulig å beregne alderen på bein, kull og annet organisk materiale.

4.1.3. Strandlinjedatering

Lokale strandlinjekurver kan både benyttes til å vurdere funnpotensial i et område og til å datere eventuelle funn; dersom en forutsetter at jeger- og fangstfolk i steinalderen bosatte seg nær sjøen. En kombinasjon av havstigning og landheving har medført at havnivået har endret seg gjennom hele forhistorien etter siste istids slutt for ca. 11500 år siden. Enorme mengder smelte vann fra innlandsisen førte til at havet steg. Samtidig begynte også det isfrie landet å heve seg etter hvert som trykket fra isen

¹ Reitan og Persson (red.) 2014: *Vestfoldbaneprosjektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn. Bind 2. Seinmesolittiske, neolittiske og yngre lokaliteter i Vestfold og Telemark*, side 14. Portal forlag og Kulturhistorisk Museum, Arkeologisk seksjon.

ble borte. Den svært kraftige landhevingen de første tusen årene etter istiden medførte at havet den første tiden trakk seg hurtig tilbake, før tempoet på tilbaketrekningen etter hvert ble langsommere. I Vestfold og Telemark ligger de førhistoriske strandlinjene derfor generelt høyere enn dagens havnivå, men utviklingen varierer fra område til område.

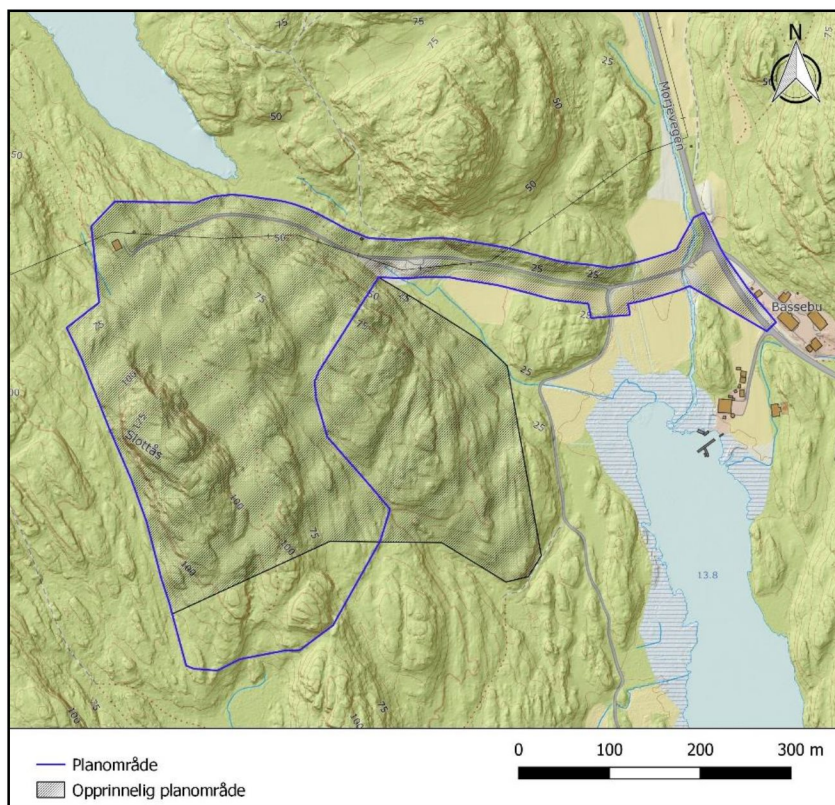
Figur 6. Ny revidert kurve for grensa Telemark-Vestfold. Etter Sørensen et al. 2014.²

² Rolf Sørensen, Kari E. Henningsmoen, Helge I. Høeg og Veronika Gälman 2014. Holocene landhevingsstudier i søndre Vestfold og sørøstre Telemark – Revidert kurve. I: Stine Melvold og Per Persson (red.) 2014. *Vestfoldbaneprojektet. Arkeologiske undersøkelser i forbindelse med ny jernbane mellom Larvik og Porsgrunn. Bind 1. Tidlig- og mellommesolittiske lokaliteter i Vestfold og Telemark*, 36-47.

5. Undersøkelsen

Med bakgrunn i områdets topografi og tidligere registrerte kulturminner i nærområdet ble planområdet vurdert å ha stort potensial for funn av bosetning-aktivitetsområder fra steinalder, men også kulturminner fra andre perioder knyttet til ferdsel, jakt/fangst, samt skog- og bergverksdrift.

Innen undersøkelsen kom i gang ble planområdet endret. Et stort område i øst ble tatt ut, mens det ble lagt til et litt mindre område i sør, se figur 7. Dette medførte at arbeidsmengden ble en del mindre enn det budsjettet tok høyde for.

Figur 7. Kart som viser opprinnelig varslet planområdet (grå skravur) og det nye, endrede planområdet (blå markering). Det ble kun foretatt undersøkelser innenfor blått område.

5.1. Gjennomføring

Undersøkelsen ble gjennomført i to trinn, først en overflaterregistrering, deretter prøvestikking med spade.

5.1.1. Overflaterregistrering

Hele planområdet er befart og overflaterregistrert. Det ble ikke påvist synlige automatisk fredete kulturminner.

Det har vært terrenginngrep i store deler av planområdet. Først og fremst har det gamle steinbruddet ført til store endringer i den opprinnelige topografien. I tillegg har det også blitt bedrevet hugst i nyere tid, med

tunge hogstmaskiner og følgelig dype hjulspor. Landskapet er derfor stedvis svært endret/skadet, noe som vanskeliggjorde muligheten for å gjenfinne eventuelle kulturminner.

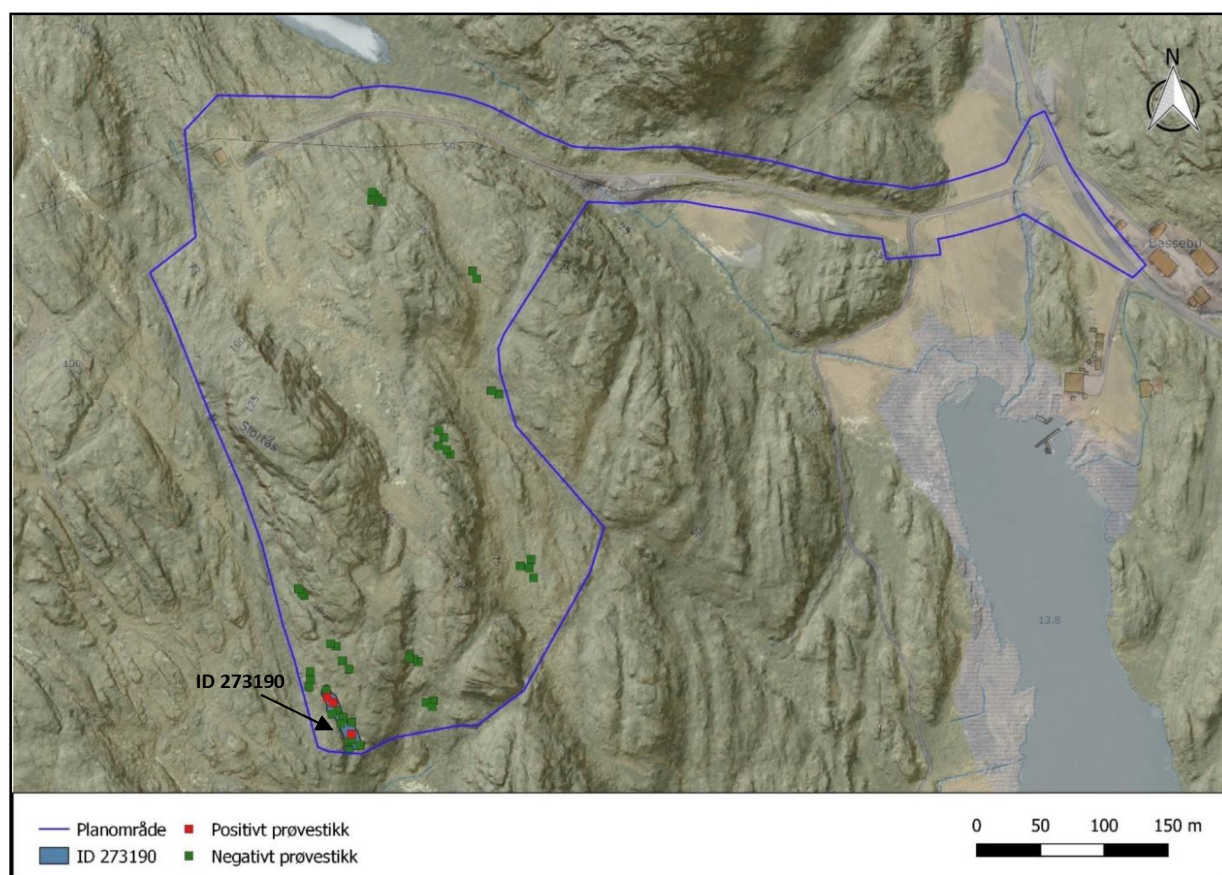
Under befaringen ble flater med potensial for bosetning-aktivitetsområder fra steinalder avmerket, for deretter å bli undersøkt videre ved prøvestikking med spade.

5.1.2. Prøvestikking

I alt ble 11 flater undersøkt ved prøvestikking og det ble gravd totalt 48 prøvestikk, hvorav 3 var positive. Det ble påvist ett automatisk fredet kulturminne, ID 273190 – et bosetning-aktivitetsområde fra steinalder, se kap. 6.1.1.

Terrenget var generelt mer småkupert enn man kunne få inntrykk av ved å se på kart. Mange av flatene som tilsynelatende kunne se ut til å ha potensial for funn av boplass-aktivitetsområder fra steinalder viste seg å være svært steinete og hadde mye eksponert berg. I tillegg hadde flere av dem dype hjulspor.

Undersøkelsen ble gjennomført i november. Undergrunnen var da ganske fuktig og lysforholdene tidvis litt dårlige. Massene var svært klebrige og lot seg i liten grad tørrsålde. De aller fleste prøvestikkene ble derfor vannsålde. Stort sett var det grei tilgang på såldehammer i nærhet til de undersøkte flatene, men fra området ved ID 273190 ble det et lite stykke å gå i ulendt terreng. På et par av de litt mindre flatene nord i planområdet var det ingen dammer i nærheten og massene ble forsøkt tørrsålde så godt det lot seg gjøre. Alt dette medførte at prøvestikkingen tok noe lengre tid enn det ville ha gjort en tørr sommermåned. Såldeforholdene ansees imidlertid ikke å ha hatt innvirkning på antall registrerte kulturminner.

Figur 8. Kart over planområdet med ID 273190 og alle prøvestikk avmerket.

6. Resultater og tolkninger

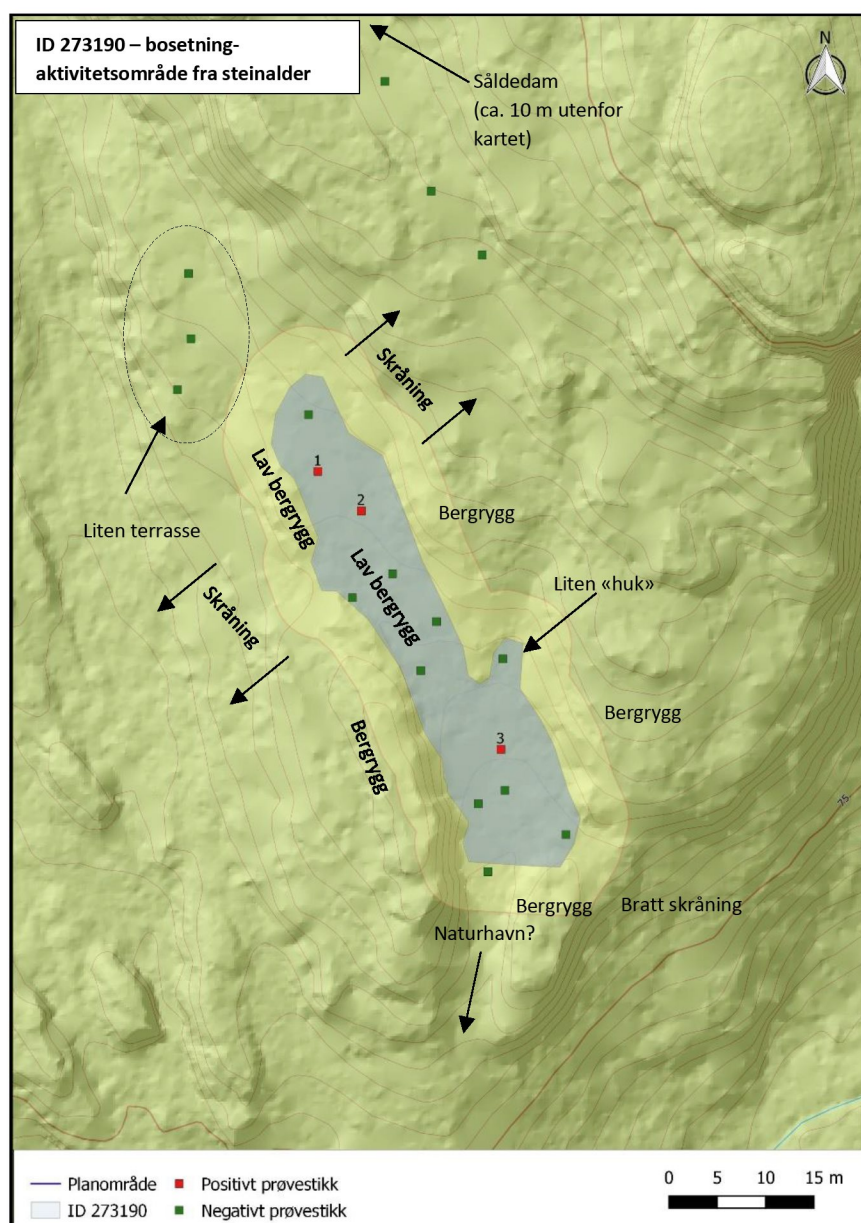
6.1. Automatisk fredete kulturminner

Det er registrert ett automatisk fredet kulturminne i planområdet, ID 273190, et bosetning-aktivitetsområde fra steinalder, se figur 1.

6.1.1. ID 273190 - bosetning-aktivitetsområde fra steinalder

ID 273190			
Gnr/bnr: 25/17	Hoh.: 81-86 m	Areal: ca. 516 m ²	Datering: Tidligmesolitikum
Funn og funnforhold			
Lokaliteten ble påvist ved prøvestikking. Totalt ble det funnet 17 flintartefakter, fordelt på 3 positive prøvestikk, PS1-3. Torvlaget på flaten er om lag 10 cm tykt. Under torva består massene av brunjord med noe grus og stein. Det ble ikke observert tydelige lagskiller, men dette kan bero på at undersøkelsen ble foretatt sent på høsten med dårlige lysforhold og med generelt mye vann i undergrunnen. Massene var fuktige og klebrige, og alle prøvestikk ble vannsåldet i en stor dam på en litt høyereliggende terrasse. Det ble gjort funn fra ca. 10 cm (rett under torva) og ned til ca. 30 cm under markoverflaten. Det er mulig at området tidligere har vært gress- eller beitemark, men det har neppe vært pløyd på flaten. Med unntak av noen rotvelter fremstår flaten som uforstyrret.			
Lokalitetsbeskrivelse, avgrensing og tilstand			
Lokalitetens nordre del ligger på en liten og relativt sett ganske åpen terrasse på sør-sørvestsiden av en større åskam kalt «Slåttås». Terrassen skråner svakt nedover fra nord mot sør, og lokalitetens søndre del består av et litt lavereliggende område, godt skjermet av bergrygger, se figur 9. Lokaliteten er avgrenset naturlig i alle himmelretninger unntatt lengst mot sør, hvor den avgrenses av terreng og negative prøvestikk. Mot nord smalner terrassen inn. Vestre avgrensning følger en lav bergrygg i nordre del og en litt større bergrygg/-kolle videre ned mot sør. Sør for lokaliteten skrå terrenget bratt nedover. Terrenget stiger mot øst og lokalitetens østre grense følger her kanten av skråningene. I disse skråningene ligger det en del rasstein. Om lag midt på lokaliteten stikker det opp en lav bergrygg som danner en liten terskel mellom nordre og søndre del. En liten "avstikker"/"huk", ca. midt på langs østre grense er inkludert i lokaliteten, til tross for at det ikke ble gjort funn her. Graveforholdene var krevende og artefakter kan ha blitt oversett, samtidig som at denne lille huken ble ansett å være en integrert del av landskapsrommet.			
Datering			
Det er naturlig å se for seg at lokaliteten har vært strandbundet. Tar man utgangspunkt i en strandlinje på ca. 80 meter over dagens nivå vil dette kunne gi en datering til tidligmesolitikum. På denne tiden har lokaliteten ligget sør-sørøstvendt og godt skjermet inne i en liten bukt, se figur 12.			

Funnliste					
Prøvestikk/ overflatefunn	Funn- dybde cm	Ant.	Klassifisering	Materiale	Beskrivelse/kommentar
PS1	10-30	1	Fragment med retusj	Flint	Medio. Har retusj på to sider mot en spiss. Ligger godt i hånda. En slags syl/pren?
		3	Avslag	Flint	Alle medio, alle brent, én med cortex.
		10	Fragment	Flint	2 mikro, 8 medio. 9 brent eller frostprenget. Flere kan trolig refittes. 4 med cortex.
PS2	10-15	1	Fragment	Flint	Mikro. Brent pop-out.
PS3	10	2	Fragment	Flint	1 mikro, 1 makro. Begge brent, mikro kan være fragment av makro. Makro mulig bipolart slått. Litt skiveøksefølelse, men tversnittet stemmer ikke helt.

Figur 9. Lokaltetsskisse ID 273190. Lokaliteten vises her med sikringsone (svak gul markering).

Figur 10. Nordre del av ID 273190. Bøttene markerer de positive prøvestikkene. Tatt mot NNV.

Figur 11. Søndre del av ID 273190. Arkeolog Frode Svendsen står på positiv prøvestikk PS3. Tatt mot N.

Figur 12. Kart over området rundt ID273190 med vannstanden hevet til 80 meter over dagens nivå. ID 273190 har da ligget godt skjermet inne i en liten bukt.

7. Konklusjon

Det er registrert totalt ett automatisk fredet kulturminne innenfor planområdet. Lokaliteten er et bosetning-aktivitetsområde fra steinalder og har Askeladden ID 273190.

8. Vedlegg

8.1. Figurliste

Figur 1. Planområdet med det automatisk fredete kultrummet ID 273190 – bosetning-aktivitetsområder fra steinalder avmerket. ID 273190 vises her med sirkingssone (gult felt).	5
Figur 2. Planområdets plassering i Vestfold og Telemark fylke (lite kart) og i Porsgrunn kommune (stort kart).	6
Figur 3. Planområdet og omegn.	7
Figur 4. Terrengbeskrivelser. Øverst: fra det gamle steinbruddet. Betydelige mengder masse er tatt ut. Tatt mot S og NNV. Midten til venstre: flere steder er terrenget fylt ut og planert. Tatt mot SV. Midten til høyre: østre del av planområdet er blitt hugget i nyere tid. Hogstmaskinene har satt spor i terrenget. Tatt mot SSØ. Nederst til venstre: smal dalgang i østre del av planområdet. Tatt mot S. Nederst til høyre: i sørvestre del av planområdet er det ikke hugget. Det er mulig at flater i dette området kan ha blitt brukt som gress- eller beitemark. Tatt mot SØ.	8
Figur 5. Kart som viser kjente kulturminner i nærhet til planområdet, markert med rune-R. Svært mange av markeringene viser til bosetning-aktivitetsområder fra steinalder. Ved Bassebu på østsiden av fv 2980 ligger det også to gravfelt fra jernalder. Markeringen sør i planområdet viser til lokaliteten som ble påvist i forbindelse med undersøkelsen.	9
Figur 6. Ny revidert kurve for grensa Telemark-Vestfold. Etter Sørensen et al. 2014.....	12
Figur 7. Kart som viser opprinnelig varslet planområdet (grå skravur) og det nye, endrede planområdet (blå markering). Det ble kun foretatt undersøkelser innenfor blått område.	13
Figur 8. Kart over planområdet med ID 273190 og alle prøvestikk avmerket.	14
Figur 9. Lokalitetsskisse ID 273190. Lokaliteten vises her med sirkingssone (svak gul markering).	16
Figur 10. Nordre del av ID 273190. Bøttene markerer de positive prøvestikkene. Tatt mot NNV.	17
Figur 11. Søndre del av ID 273190. Arkeolog Frode Svendsen står på positiv prøvestikk PS3. Tatt mot N.	17
Figur 12. Kart over området rundt ID273190 med vannstanden hevet til 80 meter over dagens nivå. ID 273190 har da ligget godt skjermet inne i en liten bukt.	18

Vestfold og Telemark
FYLKESKOMMUNE

Vestfold og Telemark fylkeskommune
vtfk.no

Postadresse: Postboks 2844, 3702 Skien

Besøksadresser: Fylkesbakken 10, Skien / Svend Foynsgate 9, Tønsberg

Kontakt: 35 91 70 00 / post@vtfk.no